

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TORE DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorizată și instituită 1000 lei
de onoare 500 ..
particulare 250 ..

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI | Str. Breslovski 23-25

TELEFON 3.36.10

APARE SĂPTĂMĂNAL

PREȚUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 29

SAMBATA 12 Iulie 1941

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

SPIRITUALITATEA BUCOVINEI

Printre sculpturile de oțel ale armelor, o dulce mireasmă de bătrână cronică și vetustă poezie pătrunde pe plaiurile eliberate ale Bucovinei. Cumpănă a apelor Moldovei, cum i se spune în tratatele de geografie, regiunea aceasta minunată este legată indestruabil de trupul țării, nu numai prin configurația pământului, dar și prin tradiția istoriei noastre vechi, prin unirea ce s'a făcut neînclătat cu spiritualitatea românească de pretutindeni.

Și ca un simbol al aceleiași unități sufletești a poporului nostru, de acolo au venit mereu dovezi despre originea noastră, despre autentica latinitate a limbii, despre adâncă și minunată însușire estetică a producției populare, pe toate treburile. Glasul boerilor adevărați a răsunat prin contribuția familiei Hurmuzachi, la întemeierea unei fundațiuni istorice de documente fără pereche, a căror folosință este inepuizabilă. Cântecul, adunat din motivele folklorice și eroice a dat producția muzicală, frântă din nefericireorea din vreme, a blândului Ciprian Porumbescu. Și înaintând pe drumul artei bucovinene, nu s'au izvodit, tot acolo, cele mai frumoase exemplare de artă și arhitectură bisericească, pe care le-au judecat cu mare prețuire toți călătorii străini ce ne-au vizitat în ultimii douăzeci de ani?

Nicăieri, în această privință, nu s'au topit mai admirabil caracterul sud-oriental ale construcției cu crele răsărite

din sufletul românesc, într-o fuziune perfectă, în modele ce alcătuiesc un capitol aparte în istoria artelor. Arta bucovineană așteaptă încă să fie cunoscută și cercetată de specialiști români și străini.

Dar Bucovina încheie, în tezaurul ei divers, misterul permanenței și trăiniciei românești, care a apropiat de acest suflet național figurile cele mai strălucite ale neamului. Poate că și mormintele scumpe, presărate între fagi și izvoarele limpezi ale poenelor mănăstirești; poate că și ecoul etern al vrednicilor ostășești, iscate tot pe acest pământ; poate că și vigoarea rezistență a elementului românesc din acest pământ să fi îndemnat la reculegere, dar și la acțiune națională, în clipele mari ale trecutului nostru.

Misiunea spirituală a Bucovinei n'a înțeles-o nimeni mai bine decât Eminescu, ale cărui rădăcini etnice creștine tot în pământul acesta binecuvântat. Așa trebuie înțeles legământul făcut de el, odinioară, la comemorarea Vodului Ștefan cel Sânt, care odihnește sub lespezea cu înfloriri de stejar dela Putna.

Și tot de aici trebuie să se culeagă, în viitorul care a început să ne suradă, podoabele cele mai autentice ale întregii spiritualități a poporului nostru.

Bucovina ne răspunde îndeeajm, și pe calea aceasta, prin unirea înfăptuită în zilele luminoase pe care le trăim acum.

C. N. NEOȚA

GR. MANEA

Tăran bucovinean

Rusia - Spațiul Desordinii

Rusia de ieri până azi. Rusia văzută de prietenii ei

de TOMA VLĂDESCU

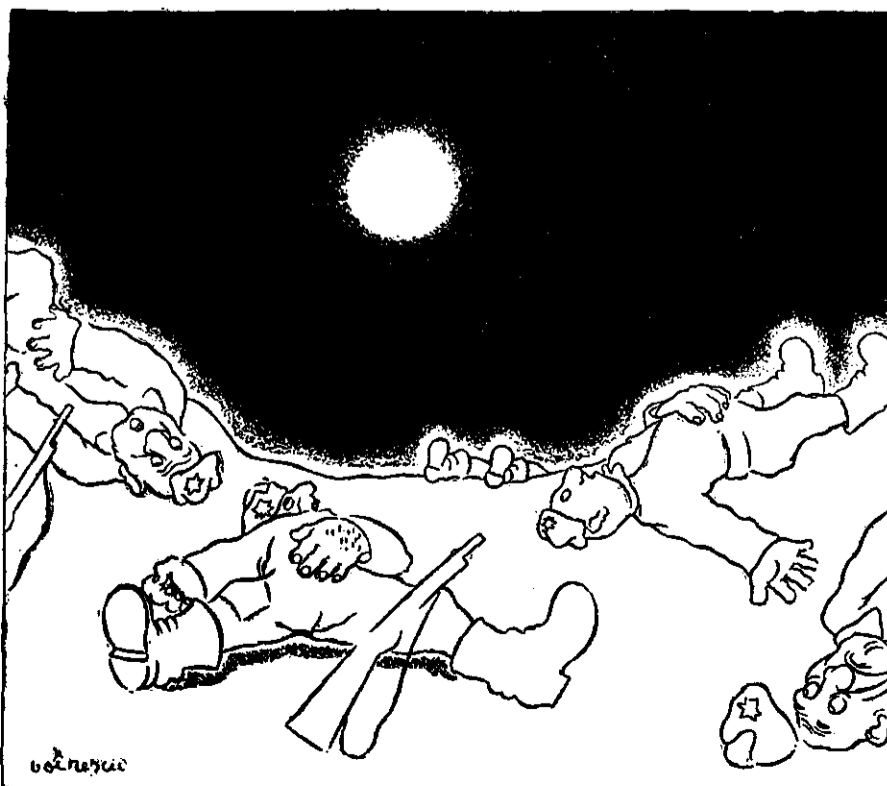
Rusia Țarilor sau a Sovietelor. — o Rusie unică ne-ar interesa mai mult să vedem. Cine s'ar pricepe totuși să spună icăinele ei! Ar fi poate, Rusia aceea, n-ai mult un conglomerat inform de popoare, o țară cu hotare incerte și lăpărate peste care guera viscolul siberian, sau apasă cumplită căldură a celor mai toride veri. Pe aceste pământuri neliniitate par'că și în acest climat extrem continental, focuri mari, care s-au chemat Pușkin, Gogol, Tolstoi furește, și mai ales Dostoievski, scu lângă ei atâți doctrinari ai creștinismului răscăltat, cum de pildă Caestov sau profesorul Beldiaev, și chiar atâți juriști pasionați de cele mai armonioase rigori ale științei lor — Alexjew, atâți alții. — muzicanți instâriși, artiști, au încercat să ne spună cuvântul unic, geniul propriu al acestei lumi pe care o vedeam prin fumul acuns al Asiei, încremăntată par'că în depărtările fără fund.

Dar niciodată cuvântul acesta n'a izbucit ușor să apară! În toate construcțiile, și în acelea ale artiștilor mai cu deosebire, lumea rusească ajungea ușor să-și arate un profil cu totul singular, un leșec delir care striga atâtea de discordant, și fără îndoială vastul ei tumult care face par'că ecoul acestor spații necontrolate...

Pentru noi, toți, oameni ai civilizației române, deprinși cu alt sunet al lumii și cu alte forme de viață, creațiunea rusească, gigantică și înfrimă todată, pare să exprime rodul unui proces al existenței în care niciun echilibru n'ar izbuti să reziste, în care lipsește mai ales simțul Necesității, și se exaltă până la un crud paroxisim lipsa de disciplină, — lipsa măsurii cu un singur cuvânt atâtea de scumpă tradițiilor noastre mediteraneene... Pe aici, cum ar fi spus Valery, spiritul Romei nu a trecut — și deaceia apărătorii unui stil european atâtea de cmenințat, a'au ezitat niciodată să denunțe în viața interlopă a stepelor peste o lume pe care încercau s'o desfigureze.

Este rar în istorie ca un popor să nu-și definească o pecete a lui, să n'aibă un cuvânt de spus, să nu-și identifice valorile lui particulare. Rusia ne oferă poezie tocmai spectacolul acestui Ea va fi având desigur o atmosferă, un climat, un halo, un vuet al ei... Un vast strigăt care adeseori străpunge cerul până atât de departe! Dar cât amestec nedefinit — cât geniu monstruos al confuziei! Excluză nu numai din Europa, dar poate din tot restul lumii, ca o adevărată res nullius în ordinea planetară, se poate spune că Rusia n'a izbutit să se constituie în nici un fel până azi. Dela splendorile orgiace ale cursurilor imperiale, ea se asociază pentru noi cu sumbrele imagini ale deportațiilor prin geruri siberiene, cu lanțuri și pușcării, cu vulgării și inconștienți bandiți, sau cu triști iluzinași plimbându-și palcarea lor alcoolică sub cerul unui Dumnezeu pe care poate nu-l vor găsi niciodată.

(Urmare în pag. 2-a)

BOLENTINEANU IN... RUSESTE

„Ca un glob de aur luna strălucă
Și pe-o vale verde, oștile dormea...

CRITICA DE AUTORITATE

O problemă care își face loc din ce în ce, cu ascuțitul condeielor, în paginile revistelor literare din ultima vreme, este din nou mult discutată problema a criticii de autoritate.

Cine a pronunțat întâi, sentențios, pătruns de gravitatea desideratului său: „Ne trebuie un nou Maioreșcu”, a svârșit proverbiala, folklorică piatră a înțelepciunii în gâră. De-ajuns ca s'o tulbure iremediabil. Critica de direcție, bazată pe autoritatea personală a magistrului profesând „ex cathedra” o doctrină estetică imuabilă, nu mai e posibilă. Spunem asta cu regretul de a lovi într-o fantasmă ce va fi legănat, poate, îndelung, pe doctrinarii cutărui ori cutărui spirit în literatura noastră modernă. Critica de direcție este, mai întâi, anexa necesară a esteticii normative, reflexul ei practic, condiția pedagogică a unui sistem teoretic. Kuina esteticii normative în folosul unciă mai puțin absolute, dar mai omeneste și mai aproape de știință, a adus căderea, firește, a metodei respective în critică.

Metodologia dogmatismului critic prinde numai în epocile de criză ale culturii. Maioreșcu s'a ivit doctoral, impunător și retoric, în faza pubertară a culturii românești, atunci când toate nelămuririle aspiră la expresie, toate involburările tulburi năzuesc spre suprafață. Maioreșcu a fost înainte de orice un pedagog. Prestigiul însuși pe care și l-a dobândit în ochii elevilor săi de atunci, ține, în ultimă analiză, de piedestalul magistrului, făcut vizibil la extrem prin blunecunoscuta „corectitudine” maioreșciană.

Prețindem azi să fi ieșit din criza pubertății. Cultura românească, tânăra încă, își recământă dreptul la un respect bazat pe o maturitate adesea iluzorie, dar nu mai puțin reală, ca prezență în conștiințe. Epoca sentimentalismului unei fericități și dulci adolescențe regizate de sfâtoșia de bunie a „sămănătorului”, a luat din fericele strâșit, chiar dacă, pe ici pe colo, dovezi de persistență se mai găsesc.

Curenții care se trag direct din sămăntorism, ca gândirismul, de pildă, se grăbesc să adauge la declarația de filiație, diferența de natură, nu de grad, care există între perspectiva de suprafață a sămăntorismului și sondaerea adâncimilor etnice, bazată pe

metafizica spiritualistă, fie ea ortodoxă sau nu, a gândirismului de structură.

Suferind experiențele multiple și polinucleare ale ideologiilor estetice celor mai diverse, literatura noastră a ajuns — vorbesc de straturile ei superioare — la o conștiință critică proprie, care inutilizează guvernanta doctrinară, disprețuindu-i indexul clătinat reprobativ, sau aprobările entuziastei bărbii mișcate ritmic. Se mai întâmplă apoi, că deseori, scriitorii înșiși au o mai certă formație culturală decât criticii lor.

Mulți dintre poeții de azi sunt esești și critici. Aproape că nu mai există „literatură” pur și simplu, omul sentimentelor sale și atâtea tot. „Intellectualismul” producțiilor epice și lirice este un defect din ce în ce mai frecvent remarcat de recenzenții.

Dacă scriitorul este „focul creației” personificat, iar criticul „Judecata glacială a inteligenței”, cum s'ar putea defini într-un dicționar umoristic de locuri comune, naturile ambivalente și alternative nu lipsesc astăzi. Dimpotrivă. Apoi mai e o cauză a condamnării pe vecie la care trebuie să se resemneze critica de autoritate: discreditul criticii, nu mai puțin dogmatică, de partid. Repertoriile literare ale anurilor factorii sociali sunt immense. Și cum momentul actual, departe de a fi unul cultural, ca acei ai îngheterilor noastre urbane de după 1848, este un moment — necontestat — politic, cauzele apartenenței unui ins la o concepție sau alta, fiind adesea mult mai profunde decât ar fi necesar ca să poată susține retorică unei convingeri literare imixtione, — a socialului în estetic face imposibilă autoritatea, pentru ea nu poate dăruii decât în prestigiu unei recunoașteri unanime. Desigur să vadă mai curând culoarea unei stoffe decât calitatea ei și structura țesăturii, „de partid” (fie și partid literar) sunt astăzi minai de circumferințele propriilor lor orizonturi.

Și totuși, fatalitatea momentului actual face ca o altă critică decât aceea de partid — în sensul înalt al acestui cuvânt — să fie zădărniciă.

Asta ne-o dovedesc înșiși cei ce, azi, desbat problema criticii de autoritate.

ION FRUNZETTI

Inoitorul baladei germane

Să scrii balade mai mult decât frumoase, — balade sortite să devie, peste pușcăniș trecere de vreme, comoră poetică obștească, — să îți le vezi refuzate de diverși directori de reviste literare, — cu motivarea că „nimeni nu mai scrie și nu mai citește balade”, — să te vezi

senalmanach al cărui colaboratori se numeau Agnes Miegel, Lulu von Strauss und Torney, Ludwig Finckh, Hugo Salus, Carl Bulke, Levin Schücking și alții.

Acesta a fost începutul și, fiindcă fusese un început fericit, — acesta a fost începutul glorioșei ascensiuni a baladei germane.

„Artă regească” a numit-o Böttries von Münchhausen și ca unei arte regești i-a închinat vigorile cele mai nobile ale putericii lui său talent.

Cărțile sale se numesc „Das Ritterliche Liederbuch”, „Die Balladen von Ritterlichen Liedern”, „Das Herz im Harnisch”, „Die Standarte”, „Das Schloss in Wiesen” (Cartea cavalerescă de cântece, Baladele și cântecele cavaleresti, Inima în zale, Stindardul, Castelul din Wiesen), titluri cari denotă ținuta sufletească virilă și dură a poetului. Prea multe din baladele acestui mare cântăreț cum multe din volumele lui Böttries von Münchhausen au cunoscut o difuzare fantastică pentru anemicele noastre tiraje de zece și douăzeci de mii de cărți epuizate.

Dar poetul nu a urmărit popularitatea, precum nu a umblat niciodată după favorurile publicului.

Retrănat într-o viață liniștită dar spornică preocuparea lui cea mai de seamă a fost și a rămas înnoirea baladei germane.

Anul acesta, în 20 Martie, celebrul Böttries von Münchhausen a împlinit 87 de ani. Dară versurile lui nu mai au vârstă. Încărcat de onoruri, poetul care și-a pus tot sufletul în lupta pentru noua înflorire a străvechului gen baladistic, poate fi mulțumit. Cea mai mare onoare a lui este cinstirea baladei pe care el a vrut s'o știe cinstită așa cum i se cuvine.

TRAIAN CHELARIU

BÖTTRIES FREIHERR VON MÜNCHHAUSEN

ironizat și, totuși, să nu-ți pese de obtuza judecată a contemporaneității, dovedește vocație și dragoste de genul cultivat.

Când a apărut cu primele sale producții, Böttries Freiherr von Münchhausen se găsea ca o rândunică în plin Martie înzăpezit, — și, după proverbul german „o rândunică nu face primăvară”.

Dar inițiativa i-a fost rodnică.

Mobilizând, în jurul aceleiași Göttinger Musenalmannach (1896) în care apărușe, cu un secol în urmă, singulara „Lenore” a lui Gottfried August Bürger, pe cei mai de seamă baladisti ai vremii, contele Böttries von Münchhausen pornește lupta pentru cinstirea baladei germane „spre a-i da locul care i se cuvine”. Totodată acesta „trebuia să fie, pe viitor”, principalul țel al popularului Göttinger Mu-

Fixier

Un eroism al scrisului este tot atât de necesar în anumite împrejurări, ca și un eroism al faptelor. Ceea ce împiedică de cele mai multe ori eroismul să se înfățișeze ca eroism, este tonul prea voit „eroic” al stilului.

Nimic mai anti-eroic decât declamativitatea. Scrisul simplu, spus verde și fără întortocheiri lăutărești, face mai mult decât oricare sforăitoare retorică de clasă primară. Tot așa cum un soldat, lupțând pe front, nu-și punctează acțiunea eroică, inutil și pompos, cu mișcări ritmice și grațioase de balet, scontând un nevăzut public postum, scriitorul care are conștiința luptei pe care o susține, spune răspicat și demn, ce are de spus.

Eroismul constă în ceea ce spui, mai curând decât în felul de a spune. De aceea, pe vremea lui, Valeriu Brăncuș era un erou al scrisului cotidian, iar astăzi un Brăncuș nu e cu puțință.

Eroismul înseamnă sacrificiu. În scris, sacrificiul felului tău personal de a exprima cu măiestrie lucrurile, pentru mai dreapta și mai caldă lor pătrundere.

Și poate acceptarea jertfei anonimatului.

O poezie nouă va ieși din truda de astăzi, din marșul care a mobilizat toate conștiințele naționale.

Și o proză cu suflu larg, cu învățăminte culesse de pe urma eforturilor ce a fost în stare să facă iarăși acest neam. Paginile albe vor primi dogoră scrisului rupt din ini-

ma unui popor care intră în universalitate, pe zările albastre ale gândului și mimicații sale autentici.

Despre puritatea latină a vorbirii noastre, acum o sută douăzeci de ani, poetul italian Leopardi însemna, între altele, aceste cuvinte în jurnalul său intim: „...limba română n'a fost niciodată, și nici măcar pe cale indirectă, influențată de vre-o literatură, după câte știu eu” (Zibaldone, 9 Oct. 1823). Un tezaur pe care astăzi îl apărăm, dar începem să-l valorificăm prin afirmarea noastră în lume.

S începele istoriei noastre au fost vremelnice.

Un destin acerb învățat de toate zăgazurile, toate vrăjmașiile. Zidim porți de granit pentru apărarea civilizației de obscurantismul slavo-mongol, de proveniență asiatică. Presentimentele cronicarilor și ale romanticilor moldo-valahi capătă consistență și se traduc prin realitatea vie, nesdruncinată.

Lupta ne e cu atât mai sfântă, cu cât angajează mai multă onoare. Onoarea neamului este cea mai mare onoare.

Datoria țării poți face din plin, eroic, ai fi și oriunde te-ai găsi, — cu o conștiință totuși: s'o faci cu sinceritate și profunzimea rugăciunii în restricte.

Din carnetul unui spectator

Gânduri pentru un prieten

E mai mult de-o săptămână, de când teatrele și-au închis, vremelnic, porțile. Nu putem decât aproba comunicatul care a adus la cunoștința publicului, că, în aceste momente decisive pentru Patria noastră, Bucureștenii vor trebui să arunce cât oculo indiferență care i-a caracterizat până acum și să devină, mai serioși. Așa dar li s'a luat cetățeniilor, măcar pentru câteva timp, posibilitatea de a se distra, asistând la spectacolele teatrale. Este, repet, o măsură bine venită...

Dar prin fața mea trec mereu, pe stradă, prin cafenele, în fața teatrelor în cari au jucat până acum, actorii deveniți șomeri. Li priveșc. Sunt aceiași, cari, cu câteva luni în urmă, se băteau cu pumnii în piept tipând în gura mare „c'a s'au pliosit de viața pe care o duc, că visează o lună de vacanță”.

Iată! Sunt toți aici! Lungăniul asta îmi spune, nu e mult timp de atunci, că suportă adevărate chinuri de căine, că ar vrea să nu mai audă vorbindu-se despre teatru. Lângă el un bondoc încerca să mă convingă că s'a săturat până în gât de toate ploconile pe care e siliit să le facă, pentru ca să capete un rol de câteva cuvinte...

Farduri... scenă... can-can... schwartz...
M'ăș apropia acum de unul din actorii cari trec prin fața mea. L'aș bate pe umăr și i-aș spune: „Fi fericit, frate. Măcar pentru câteva săptămâni ai scăpat de chinurile meseriei tale”.

Dar, mă oprește ceva. E, poate, scâlțoarea ciudată din ochii bietului cabotin.

O! Să nu mă credeți atât de romantic. N'am să spun că am zărit lacrimi în ochii lui. Și, totuși, nici lucrul acesta n'ar fi imposibil. După atâția ani de meserie, bătrânul cabotin a învățat să plângă ușor.

Dar, în ochii lui, odată cu ivirea serii, se poate citi o nespūsă melancolie...
...E ora când începe spectacolul. Doamne, domni, coborau din mașini luxoase și intrau în grădina de vară... Uite: se așezau pe scaunele astea și priveau scena... scena pe care trebuia să apară el.

Nu contează că avea un rol de două cuvinte, sau că trebuia să debiteze o lungă tiradă.

Cronica muzicală

O PRODUȚIE DE CANT

In aceeași linie de studiu sâr-guincios dar fără o atât de noprocoasă înmănuchiere de talent ca în alte producții ale eliselor Liviu Vrabiescu, Vațianu și Romulus Vrabiescu, cei doi profesori ai „Academiei Regale de muzică” au prezentat și anul acesta la „Dalles” un mare număr de „ucenici cântăreți”. Dacă unii dintr'înșii nu și-au re-memorat la vreme formula magi-gică izbăvitoare de pericolele i-nerente oricărei vrăjitorii, și muzica, vocală mai ales, este una din cele mai de temut, n'au lip-sit nici de data aceasta afirmă-rile pozitiv concludente.

Pe unii din aceștia din urmă, i-am presupus și elevi ai clasei de operă, pentru ținuta mai si-gură în scenă. În ceoace privește tineretul primilor ani de școală, grupat la începutul programu-lui, este de observat că aproape fiecare din debutanții concer-tiștii n'au rezolvat prea ferici-țivabili problema a atitudinii în scenă. Mici gimnasticii grațioase și inutile ale brațelor, legănări ale capului, de pe un umăr pe altul, „după muzică”, îmbrăși-șări ale colțului pus la dispozi-ție de capacul pianului, efecte de rugă, în măsură, cu mâinile împreunate sau de batistă roșie suspendată de un colț. Evident, toate aceste nimicuri par să o-cuppe un paragraf prea lung în-tr-o cronică muzicală. Par numai, intrucât nu se insistă niciodată destul asupra serioaselor incon-veniențe pe care gestul, mișca-rea, prezentarea, insuficient e-ducate; le pot repercuta până

la micile metehne înrădăcinându-se prea tare.

Este bine de aceea să se dis-ciplineză ipoteticul viitor artist liric și în ce privește înfățișa-rea în public, chiar înainte de a intra în clasa de operă, nimie ne fiind propriu zis secundar in-

Maestrul GH. KULIBIN

formarea unui meșteșug serios. Odată această lungă dar necesară paranteză săvârșită, vom felicită atât pe cei doi profesori, cât și pe câțiva din elevii puși la încercare, pentru frumoasele rezultate obținute împreună. Cel mai bun reprezentant al aceto-ria din urmă au fost în special d-nii Buchu Mircea și San-Ma-rino Tache.

Primul, prin forță și sănătate vocală, timbru împlinit și apro-pie integral omogen, școală aso-milată cu sobrietate în gust și cu îngrijire, temperament ro-bust.

D. San-Marina s'a distins prin muzicalitate în ritm și expresie și frumoase note medii și sub acute, fiind, ca și d. Buchu, re-chemat și bisat.

D-na Gallin-Florescu a avut afirmări pe care le subliniem.

D-ra ARAX SAVAGIAN

chiar în scenele teatrelor. La o-peră, cel puțin, avem și astăzi cântăreți care sunt în cea mai flagrantă stare de incurătură de câte ori încearcă să încarneze vreun rol și dau impresia de începători, deși unii sunt mai a-proape de pensionare decât de anșajare. Sunt, toți, victimele unei insuficiente pregătiri în meșteșugul dramatic, unei lipse de bază. Lăsați să se descurce cum au putut, la început, trecuți cu vederea în stângăciiile lor, au ajuns la punctul unde nu se mai găsește nici vreme, nici po-sibilitate de săfătire, lătura muzicală a munci absorbind toate energiile, iar lipsurile și

de ROMEO ALEXANDRESCU

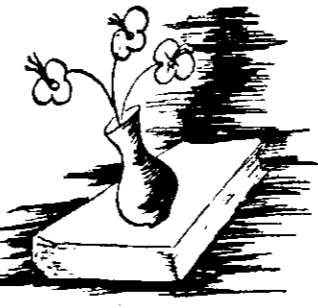
De asemenea d-ra Mirea Sanda, care pare aptă unor progrese care să-i accentueze fagăduitoa-rele posibilități actuale.

Am apreciat contribuția dom-nișoarelor Phia Eugenia și Ne-delcu Paup'ilia și am fi adăoag poate și alte nume, dacă n'am prefera să avem prilejuri mai hotărâtoare, pentru a o face, mai târziu.

Un moment artistic care a strămutat producția școlară pe plan de concert, a fost acela al unor alese interpretări din Moz-zart, Massenét și Bizet, înca-drate manifestării de d-ra Arax Savagian, fostă elevă a d-ului Ro-mulus Vrabiescu și astăzi la O-pera Română.

Nuanțând cu delicată emoție exprimarea muzicală, frazând cu reală simțire, d-ra Savagian a dovedit și o amplificare a regis-trului înalt al glasului d-sale, poate, fără toată unificarea do-rită în colorii și caracter struc-tural cu restul înținderii, dar cu exemplul manifest al unei evolu-țiuni care, desigur, va fi pusă în curând în cea mai favorabilă valorificare de această talentată cântăreață.

Accompanimentul nu tocmai comod al unui program de cel puțin două recitaluri lungime, a fost susținut cu discreție și expe-riimentată pricepere de maestrul Gh. Kulibin.

ECRAN

CINEMA ARO: PE VECI A TA

Prin faptul că nu asistă iar la una din obișnuitele producții europene, publicul amator de filme transoceanice, trece cu ve-derea cele câteva lipsuri ale pe-liculei intitulată „PE VECI A TA”.

Atmosfera vioaie și, dacă n'ar fi prea „Made in America”, hai să zicem și originalitatea sub-iectului, au ridicat acest film „ar-guș” la rangul de film „ter-ti-bil”.

Frumoasa Loretta Young, poartă cu multă grație, diverse pălării și rochii, ale căror mo-dele vor fi „lansate” bine înțeles după război, de cineafilele fără prea multă imaginație în pri-vința capitolului „mode”.

David Niven, e un actor sim-patic, ce știe să „sparte” fracul. Acestui cuplu potrivit, îi este „adaptat” simpaticul grup al co-micilor Billie Burke, Zassu Pitts, cari contribuiesc la succesul de public al filmului.

ADRIANA NICOARA

CEVA DESPRE BOLȘEVICI

Se spune că un client intrând într-o prăcălie, cere să vadă fo-tografiile șefilor revoluției. Vânzătorul îi răspunde: — Il avem pe „Lenin la tri-bună”. „Voroșilov pe cal”, „Ka-linin la plug”. — Nu-l aveți — cumva — pe Stalin în mormânt?

PARERILE...

Despre desordinele cari au stăpânit și stăpânesc Rusia So-vietică, se povestesc următoa-rele:

Un doctor, un inginer și un comunist se întrebau ce a fost primul om pe pământ. — A fost doctor, spune pri-mul, fiindcă altfel n'ar fi putut scoate coasta lui Adam pentru Eva.

Ba nu!.. A fost inginer, spune cel de-al doilea, căci fără el, cum s'ar fi făcut din haos o lume nouă ordonată și mulțu-mită.

Aș!... era un comunist — get-beget — spune al treilea, sculptând printre dinți, căci fără noi, cine ar fi creat haosul..

APELLUL POETUL EMIL BOTTA

Îndreptat către artiștii bucureș-teni, pentru ai solidariza în da-toria patriotică de a întregine op-timismul celor de acasă, în vre-me ce unele echipe teatrale — fie la radio, fie în apropierea frontului, fac bucuria luptăto-rilor și le sporesc elanul către biruință — a avut răspunetul aş-teptat.

Toate teatrele se pregătesc să-și deschidă porțile, pentru a reda Capitalei aspectul ei obiș-nuit.

Și dacă în primele zile de răz-boiu, sălile de spectacol au fost oculte de mulțimea neobișnuită îndeajuns cu șuaratul sirenelor — acum nici o alarmă, nu mai poate provoca panică în rândul spectatorilor.

Dovadă sunt sălile de cinema-tograf, luate iar cu asalt de cu-riozitatea și nevoia de destindere a bucureștenilor.

AUTORII DRAMATICI

au, însăfășir, un teren de lucru și de valorificare deosebit de prielnic.

„Ora ostașului” prezintă zilnic în programul postului național de radio, o piesă românească. Și cum teatrul radiofonic, nu pune nici problema repetițiilor în-delungate, nici a decorurilor co-stisitoare, autorii noștri se pot bucura de o difuzare care le a-sigură popularitatea în rândul auditorilor români din toată lu-mea. Și asta, fără chinuțoarea așteptare care anticipează deo-bleciul reprezentarea unei piese pe scenă.

Fiindcă „ora ostașului” consu-mă zilnic. Nu li se cere, așa dar, autori-lor noștri, decât vrednicie... și, desigur, talent.

a fost primit în cadrele per-manente ale Teatrului Națio-nal, pe scena căruia se afir-mase în ultima vreme ca un actor cu resurse excepționale. Odată cu d-sa, au fost înca-drate definitiv în locurile ce li se cuveneau de drept, d-na Lilly Carandino, a cărei apar-țiție pe prima noastră scenă, ne-a bucurat întotdeauna și ochii și sufletul — și d-na Ele-

na Galaction, pe care o așteptăm cu încredere în roluri e-gale cu sensibilitatea d-sale atât de rară și atât de comu-nicativă.

Alegerea comitetului, a cin-stiit deasemeni și tineretea pl-nă de făgădueli a d-lor Sorin Gabor și Alex. Clonaru.

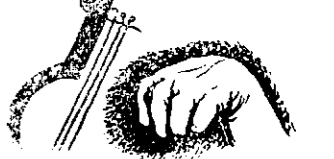
„ARTA”

săptămânalul de teatru condus de d. Vlaicu Bărna, înfășează, cu fiicea număr, cîșitorilor săi, un fragment înedit dintr-o piesă ro-mânească.

Este cea mai bună contribuție la cunoașterea efortului de crea-ție al dramaturgilor noștri și la descoperirea textelor scenice ex-cepționale.

Iată, de pildă, un debut pe care îl consemnăm cu rara bu-curie a unei astfel de desope-riți: poetul Traian Lalescu, sem-nând întâia sa piesă „La reve-dere muschetari”.

Citiiți fragmentul apărut.

Este cel mai convingător in-demn pentru tinerii noștri scri-to-ri dornici să-și încerce însuși-riile ni dialoguri scenice.

„AL PATRULEA LA POKER”

e titlul unei comedii care aș-teapță hotărîrea comitetului primei noastre scene, pentru a însuși și la lumina rampei, personajele unui autor, pre-fuit până azi de toți cei ce au ascultat la radio comediile sale „Acceleratul 139”, „Contrac-tul de închiriere” și „O zi rea”.

Cu trei cărți de vizită atât de convingătoare, d. Ion Mincu Lehtiu, poate fi sigur că... al patrulea la poker, va dobândi — odată cu sufragiile comite-tului de lectură — și succesul care să-l consacre definitiv.

S. D.

Rusia-Spațiul Desordinii

(Urmare din pag. 1-a)

Dela prințul Nechudov, până la Karamazov, și Feodor și Ivan și Dimitrie, dar mai ales până la atâția Rasokolnicovi, este o vastă lume de sanatori pe care nici un psihicru n'o va cunoaște. Un strigăt echivoc, ca o lumină îremediabilă căzută, în care Alloșca Karamazov sau prințul Mușkin privesc spectacolul lui Feodor sau ascultă urlatul lui Smerdiacov — o lume însăfășit care evocă șgomotul surd al oceanelor întinșate peste care numai nopțile guvernează.

Țară de atâtea oarbe contraste, ea singură firește ar fi putut să ne ducă dela un Dumnezeu bișot până la catedralele sfărâmate de azi, dela autocrașismul vechilor despoși până la Țarul roșu, meșter al crimei, mergând de data asta în fruntea unui așa zis proletariat.

Și astăzi ca și ieri, nicio lumină deschisă nu pare să trăiască peste imensele întunecuri ale Rusiei. Aceiași tumultuoasă viață informă care continuă... și ar fi fără îndoială să ne gândim deopotrivă câte posibilități ar fi izbutit să ofere această viață chiar, organizată puțin, aceste latente energii oprimate — și chiar aceste contraste! Teme în-teresante de meditație și de reflecție... Dar totul este încă înainte de început... Și pe aceste locuri unde străfundurile Asiei gem par'că de apropierea continentului nostru, zac încă, neștiute, milioane de oa-meni, ca o implacabilă așteptare, cașicând ar vrea să consume fără cuvânt, nu știu ce trecere a Timpului nelimitat..

Lumea asta firește n'ar avea cum să ne preocupe astăzi mai mult. Dar ar fi fost pa'că imposibil, în ceasul în care vrem să pornim prin imperiul noului Țar, să nu evocăm un minut cel puțin decorul stra-niu unde a fost posibilă poate cea mai neagră aventură care dezo-no-rează timpul de azi.

ea nici n'ar fi fost posibilă de altfel, altundeva decât în Rusia. S'a încercat puțin pretutîndeni — și n'avem decât să ne amintim.

La sfârșitul războiului trecut, lumea descătășată de atâtea rigori, resimțea în toate părțile o aspră sete de libertate — dar mai mult de această libertate, alta, care nu s'ar fi putut ușor defini. Din toate păr-țile se starătau lanțuri, adeseori imaginare chiar — și doctrine des-tul de suspecte începuseră să prindă cuvânt. În Germania chiar, anumiți „Școală a Înțelepciunii”, dela Darmstadt, răspândea cu-vântul mai mult dăpănat al contelui von Keyserling, în timp ce dela alte tribune se profetiza năruirea unui Occident impropriu să mai răspundă omului nou care se ridica... Era o stare de spirit destul de contagioasă care-și țesea pretutîndeni firele ei nevăzute. Prin orașe din Sud ale Italiei, libertarii mergeau într-un ritm și mai grăbit — iar anumite stridențe chiar, ale lumii noastre burghize, colaborau desig-ur să exalte această tristă revoltă și această rebeliune a spiritelor.

Era vorba într'adevăr de o libertate, care tocmai suprima toate posibilitățile ei. Ierarhiile cădeau, corpurile firește, naționale, se dis-cau în numele unui individ care revendica, fiecare pe seama lui, un imperiu nelimitat și o disponibilitate întreagă. Așa se arată lumea noastră de acum mai bine de două decenii.

Dar în locul unei formule de ordine nouă, care încă nu izbucise s'apară, era desigur, acesta, climatul cel mai propriu unei vaste de-zordini.

Germania s'a apărut. La fel și Italia. Și în fața individului sin-gur care cmenința să surpe toate normele omenești, s'au ridicat sen-surile colective — care se cheamă fascism, sau național-socialism. Statul lua acum cunoștință de el, impunee astfel pe toți tuturor — îm-potriva strigătului barbar al omului de revoltă, ridicat par'că acum, din nou, din nou știu ce păduri imemorabile ale unei imposibile vieți.

Dar atunci unde s'ar fi refugiat furtuna care trebuia să șgude tot continentul... Unde! Dar în Rusia desigur — în Rusia peste care toate viscoalele băteau! În stepele astea nimic nu s'ar fi putut opune — nimic n'ar fi izbutit să reziste. Cum nu avușese niciodată un sistem

de ordine, se pricepe ușor că Rusia era și de data asta pregătută pen-tru altă dezordine!

Nu numai orice experiență, — dar orișice aventură era cu pu-țință. Și aceasta a fost Bolșevismul! Rusia era un câmp deschis... Cățiva ideologi risipiți, adunați din exiluri revoluționare, și o bandă de alți „ideologi” strânși de prin văile înfometate ale Galiției, au în-trepris să edifice o lume nouă pe locurile astea de întâmplare, unde nu așteptau decât să cadă vechile așezări țariste...

O lume nouă! Să deschidem atunci porțile ei... Dar să n'o facem singuri. Să lășăm pe prietenii ei, pe prietenii Rusiei bolșevice, să ne introducă în acest întârziat paradis.

Știm ce trebuia el să ne dea. Era ideea de libertate, — realitatea deplină și viața acestei idei. În numele ei se ridicase bolșevismul — trebuia să suprimă constrângerile, să dea lumii o respirație cum nu s'a mai cunoscut până azi, trebuia să sature lumea de libertăți! Și într-un studiu al său mai vast, poate unul din cele dintâi, această carte care se cheamă „Stat și Revoluție”, Vladimir Ilich Ulianov Lenin, rus pur sânge acesta, arată el însuși că statul comunist nu se va recunoaște decât în termenul lui final, acela al Anarhiei, adică al totalei libertăți.

Să pătrundem atunci în acest fericit imperiu... Și dacă o lume nu se poate schimba dela o zi la alta, să încercăm cel puțin, să recu-noaștem formele ei. Sunt mai bine de două decenii care ne invită s'o facem — și nu s'ar putea spune că suntem atât de grăbiți...

Iar dacă noi din primul ceas n'am izbutit să credem — ar fi fost atât de comod! — să-i vedem pe aceia totuși cari au crezut, și să le urmărیم mai ales pasul dezolat pe aceste triste pământuri ale fă-găduinșei..

Noi nu am crezut — adevărat! Prea ar fi fost ușor! Știam, în ce ne privește, că lumea e oprimată de alte servituți — de care nu ei îi aparține să se dezlege!

TOMA VLADDESCU

Note germane

EPOCA DE INFLORE

a cântecului popular german se situează între anii 1450 și 1550. „Minnesänger-ii” își trăiseră veacul, iar bucuriile și tristețile orașenilor și sătenilor de pe acea vreme își redobândiră, cântate simplu și sincer, farmecul nemeșteșugit, pe care, fără îndoielă, l-au avut de totdeauna. Numai că acest farmec, împletit din meedie și cuvânt reavăn ca brazda și statornic ca obiceiurile braștelor târgovețe, se putea afirma fără sfială.

Ca orice vers și viers popular, și cel german este opera unor cântăreți rămași necunoscuți. Izvorite însă din inimă întru toate asemenea inimilor cari nădăjduiau și sufereau, credeau și iubeau, pe acea vreme, întocmai cum nădăjduim și suferim, credem și iubim în zilele noastre, cântecele populare germane oglindeau viața tuturor. Găseau deci ecou în sufletul tuturor și erau căutate și cântate de toți. Știm câte modificări suferă cuvintele nescrise și mai ales cântate. Fiecare adaugă sau elimină, după dorul „nimii” lui, ceace i se pare că poate fi adăugat sau eliminat, în înțelesul acesta — dar numai în acest sens, — se poate admite acea colaborare unanimă și anonimă care a prilejuit teoreticienilor folkloriști atâtea bătaie de cap. Că există, în sfera creației populare, un anumit registru de motive și forme cărora i se supune, în mod conștient sau inconștient, fiecare născocitor de melodie și verb, aceasta e o altă problemă. Excepțând opeza personalităților creatoare de prim rang, toate peemele, — dar absolut toate, — ale celor mulți și mai mult sau mai puțin cunoscuți însăși autori de vers din zilele noastre, nu sunt decât tot un fel de producție inclusă în registrul de motive și forme poetice astăzi valabile și, deci,

Dar cântecul popular german de dor și dragoste este foarte variat și plin de gingășie și duioasă credință (Treue).

Cunoaștem cu toții vestita „Heidenröslein” a lui Goethe. Ori, motivul acesteia datează din 1602.

Floriile, păsările, apele și pădurile, despartirile și instrăinările, dragostea și credința în Dumnezeu, la fel ce și în cântecul nostru popular, constituie comora de nepieritoare inspirație a cântărețului popular german.

La fel credințele, legendele și întâmplările covârșitoare sau stranie.

La fel viața cea de toate zilele și moartea.

La fel dragostea de țară și sentimentul de desrădăcinare printre cei străini.

La fel dorul de ducă și dorul de casă, iar, odată cu instituirea serviciului ostășesc, apare și cântecul celui ce trebuie să stea sub arme:

„O Strassburg, o Strassburg, tu prea frumoasă orășu în care zace înmormântați atâția soldați. Atâția frumoși și viteji ostași cari au părăsit cu durere pe tatăl și pe iubita mamă. Părăsit-au, părăsit, nu se putea altfel, în Strassburg, da în Strassburg trebuie să fie soldați. Și tata și mama s'au dus până în fața casei căpitanului: — „An căpitan, iubite d-le căpitan, dați drumul fiului meu!” — „Pe fiul vostru nu vi-l pot da nici pentru oricât de mult aur: fiul vostru trebuie să se ducă în de-părtațu și lângu câmp. În de-părtațu și lângu, de tot înaintea dusmanului, — oricât de amar ar plânge după dașul iubita lui cu părul negru”. Ea plânge, ea geme, se plânge prea mult. „Rămâi eu bine draga mea prea iubită! Noi nu ne mai vedem!”

Titlul acestui cântec din secolul al 18-lea este „Der unerbitliche Hauptmann” (Căpitanul neinduplecab), iar frumusețea originalului este neîntrecută. Atât ca formă cât și ca fond. Nici cel mai desăvârșit baladist contemporan nu ar fi putut scrie, așa de neartificial și așa de profund, asemenea rânduri:

„O Strassburg, o Strassburg, du wunderschöne Stadt, darinnen liegt begraben so mancher Soldat. So mancher und schöner, auch tapferer Soldat, der Vater und lieb Mutter böschlich verlassen hat. Verlassen, verlassen, es kann nicht anders sein; zu Strassburg, ja zu Strassburg Soldaten müssen sein...”

Cântec popular german e și „Tannhauser” (1515) și cântec popular, pe la 1647, e și balada despre acel tânăr care, asemenea lui Corbea, sau asemenea altor haiduci ai noștri, zace într-un castel, — castel austriac, — „vreo patruzeci de stâneni sub pămant, lângă șerpi și năpârcei”, fiindcă s'a îndrăgostit de o „gingașă fecioară” care i-a dat un lanț de aur. Tânărul moare nevinovat, de aceea, până a nu trece o jumătate de an, sfârșitu-i este răzbumat prin înjunghierea a mai mult de trei sute de bărbați. („Das Schloss in Osterreich”, „Castelul din Austria”).

Cele mai vechi datează din 1450—1550. Li s'a dat adică de urmă în acel secol. Crede oare cineva că poporul german nu a cântat până atunci? Sau poate crede cineva că pe timpul descălcățării Moldovei și al Tării Românești nu am avut cântece dincoace de creasta Carpaților?

Iată textul unei „doine” germane de dragoste, consemnată în 1470:

GERHARD MARCKS „Seraphita”

„A căzut zăpadă și nu e vremea ei (oamenii) își aruncă bulgări și calea mi-i înzăpezită.

Casa mea nu are acoperiș, căci mi s'a nvechit, zăvoarele sunt rupte, odăita mi-i rece.

O, dragoste, aibi milă (căci) sunt așa de nefericit; cuprind-mă cu brațele tale (și) așa se va duce iarna”.

Bineînțeles traduceri nu spun nimic, sau mai nimic, odată ce ne găsim în fața unor strofe pur lirice.

ERNST BARLACH „Călugăr cîntînd”

Moartea a fost și va fi întotdeauna o teamă sinistru pentru toți artiștii lumii, — chiar dacă unii o înfățișează înfrumusețată și prea asemenea iubirii.

Cântecul popular acceptat dar nu iubeste moartea. Cu tot elv mediu dominat de aspectele macabre ale acestei incheietoare de

destine omenești, cântecul popular german e mai aproape de „nunta” din balada Mioriței noastre, decât de sculpturile gotice și de fantazia călugărilor catolici vestejitori ai vieții de dincoace de porțile strașnice ale raiului.

Cântărețul german vorbește de coasa morții, dar nu o vede curmînd vieți omenești, ci tăind florile câmpului. Astfel este evi-

NENE SINTENIS Autoportret

tată prea directă și brutală evocare a des-ființării noastre. Iată cele patru strofe intitulate „Der Schmitzer Tod”, cântec datat cu anul 1637:

„Există un coșac, îl zice Moartea, (și) are putere dela Dumnezeu. Azi își ascute cuțitul, care taie acu mult mai bine, și n'curînd o să n'ceapă cositul, și noi trebuie să-l suferim: Fereste-te, fereste, frumoasă floricea!”

Ceeace azi stă verde și proaspăt mâine va fi cosit: nobilii nareși, ciuboșele cucului, frumoasele zambile, crinii purpurii. Fereste-te, fereste, frumoasă floricea!”

Multe, nenumerate sute de mii cad sub seceră:trandafirii roșii, crinii albi, el o să-i nîmicească, nici voi, crini împărătești, nu veți fi cruțați. Fereste-te, fereste, frumoasă floricea!”

Hai, moarte, vino'ncoace! Nu mă tem de tine. Hai, vino și fă o tăietură! Când mă rănește coasa voi fi mutat în grădina cerească. Pe ea o aștept: Bucură-te, bucură, frumoasă floricea!”

E mult „ev mediu” în versurile de mai sus. Totuși lumea căuta pare-se aite orizonturi, iară cântecul popular, floare a gândului și dorului, se legăna, febril, ca înflorirea bogată a pașiștilor și grădinilor Germaniei medievale.

Cu sfârșitul secolului al 16-lea însă și odată cu apariția altor forme literare, acest „cântec cântat” face, încetul cu încetul, loc poeziei vorbite.

Dar ceace a devenit izvor subteran, rămâne tot izvor. Urechea care iubeste mormurul izvoarelor, îl aude și mîna care tresare vrăjită deasupra lor, îl scoate la lumina zilei. Johann Gottfried von Herder (1744—1803) îl ascultă, îi aude și-l scoate la lumina zilei. Cel mai de seamă poezii germani, în fața lui însuși olimpiciu Goethe, se inclină în fața lui, iară Achim von Arnim (1781—1831) și Clemens Brentano (1778—1842) îl culeg și-l publică în cartea „Des Knaben Wunderhorn”. De atunci gloria cântecului popular german nu a mai cunoscut sfârșit, — căci el este una dintre acele comori etnice peste care se va „pleca, atent și sfios, spiritul scrutător al tuturor inovatorilor și adăncitorilor de gral german.

intercalate în acest text prezintă lucrări din plastica germană modernă.

Ele vorbesc deiajuns.

Despre Barlach și Marcks, (să nu-l confundăm, Doamne jereș-te, cu Marx) altădată.

Despre Sintenis am scris.

TRAIAN CHELARU

NOAPTE ALBĂ

Iubita mea, și astăzi tîmpla mi-e fierbinte, și astăzi versul va porni spre tine-ușor. Ascultă tainele ascunse în cuvinte Cum pentru tine-am să le fur din sbor.

In versul asta tu, iubito, te-ai ascuns, Privește-ți zămbetul întemnițat — zăpadă —. Dar nu un vers... nici-un poem nu e de-ajuns Să te cuprindă, să te-ascundă 'n nadă.

Iubita mea, și astăzi tîmpla mi-e fierbinte, și astăzi umbra ta-i de mine-aproape... Cu fruntea 'n mâini eu stau aici, cuminte și tu nu știi că te-am pitit sub pleoape.

TRAIAN LALESCU

Note italiene

CARTEA ITALIANA

După micul volum apărut acum câțiva ani „Ossi di Seppia” — primit într-un mod neobișnuit de favorabil, rețipărit chiar de câteva ori — Eugenio Montale, poetul atât de discutat și imitat uneori, tipărește anul trecut cu legera „Le occasioni”, apariția căreia a însemnat un eveniment. Inceputul carierei sale poetice a marcat inceputul războiului contra academismului, reprezentat prin „poeti laureati”. Montale e un revoltat care vrăjește. Se scriese prea mult până atunci conform așa numitei estetice a copilului — „l'estetica del fanciullino” — prea se cânta în toate poeziile candoarea sufletului de copil, instinctul pur, neatins de maturitatea vieții.

In loc de minunea pe care năvitea copilărească o vede în toate aparențele, Montale preferă să releve inteligența acestor aparențe, în loc de încredere, cunoștința acelei „pena di vivere”.

O viziune de viață categoric opusă celei preaslăvite în operele lirice contemporane, duce logic spre un caracter tot atât de deosebit a încheierii ei poetice.

O poezie dură, cu profunzimi colțuroase, fără nici un fel de complezență pentru sentimentele bine echilibrate ale cititorului comun; e aici cântecul tipat al eternei dureri a omului care nu mai așteaptă o nouă înviere, a craturii pe care timpul lasă mereu mai devalorate urme.

Prinderea cu simțurile a unui fugitiv și poate banal aspect al pămîntului de ficare zi, dă inteligenței senzația unei fericiți scurte, intense și îndeamnă furteză să imagineze lumi ireale. Poet care găndește, Montale duce limitele poeziei până dincolo de simpla funcție de imitație a muzicii, avînd o accentuată tendință spre faptul psihologic. Și aici pornește dela obiectul real, mai bine zis dela amintirea lui învială, investită cu o nouă consistență.

... il cane trafelato che rincasa col suo fardello in bocca; oggi qui non mi tocca riconoscere ma là dove il riverbero più cuoce e il nuvoto s'abbassa, oltre le sue pupille ormai remote, solo due jasci di luce in cruce.

E il tempo passa. Necontenita raportare la faptele anterioare și la obiectele concrete dau poeziei lui Montale ceva de obscur, de ermetism; dar mai presus de toate poezia lui Montale rămîne prin excelență poezia omului modern, întîrit de propria sa condamnare care este solitudinea în umilinta materiei cu a cărei existență se împodobește”.

Trecînd în domeniul prozei, ne oprim asupra culegerii mărite de povestiri a lui Antonio Baldini.

„BEATO FRA LÉ DONNE”, (Mondadori, 1940) — cunoscută unele din „La dolce calumità”. Aceeși calitate de vizionar, a ceea ce particular lui, bun căteodată, iritat alteori, ca un cântec din când în când. Nu e tonul monoton al descrierilor, ci a cel al vorbirii vii. Limba lui Bal-

Concepția despre viață a prozatorului

Incercînd să fixeze caracterul aparte al romanțierului, Ștefan Zweig — într-o carte închinată marilor romanțieri ai erei moderne: Dickens, Balzac, Dostoievski — găsea că el este „geniu prin excelență enciclopedic, a cărui intuiție prinde și fixează aspectele variate ale vieții sociale și psihologice, într'un cadru limitat”.

Fără a exagera cu deosebirile, deoarece romanțierul, prozatorul, nu poate fi caracterizat în mod absolut în afara noțiunii generale de artist — noțiune ce conferă și poetului, și prozatorului, și muzicianului, și sculptorului, aceleași trăsături fundamentale — putem totuși găsi că altul este sentimentul creator al prozatorului, și altul cel al poetului.

Punctul de pornire, în creația prozatorului, fiind prin necesitate cel realist, el nu va putea niciodată ignora datele imediate, temporale, pe care le trăește subiectiv. Există un sentiment, aproape inexprimabil, care se degajează din romanele lui Tolstoi sau Balzac — sentiment pe care toți prozatorii moderni ni-l transmit, printr'o fată ereditată, nu numai de gen, ci de structură naturală. Să luăm un exemplu apropiat. Ulți-

Marele instinct de prozator al lui Bromfield rezolvă foarte bine această dificultate, fără să altereze totuși, într'un nimic, sensul „mistic” al materialului inițial. Iată o frază din ultima pagină a romanului, o frază care sugerează acea perspectivă, acel sentiment și, dacă veți, acea „concepție” asupra vieții, a prozatorului pur; „Ransome rămase cu ochii închii, ascultînd. Nu se gîndea la nimic, simțea un sentiment de ne descris de umire în fața complicației, frumuseții și cruzimii vieții omenești”.

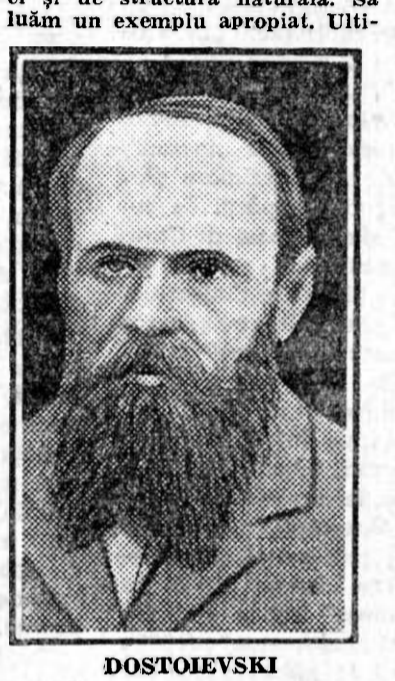
Această frază încheie pagini de întâmplări atroce și înălțătoare, în mediul de bogăție naturală monstruoasă a Indiei, acolo unde Omul reprezintă atât de puțin. „Simțea un sentiment de ne descris de umire în fața complicației, frumuseții și cruzimii vieții omenești”.

Iată perspectiva prozatorului, iată „concepția” lui de viață. Obiectivitatea prozatorului constă în aceea că el privește, cu aceași curiozitate, și „frumusețea” și „cruzimea” vieții — în toată complicația lor, fără a încerca să le dea o explicație „metafizică”. Prozatorul are în fața vieții un sentiment de plenitudine, de cuprindere și, la urmă de tot, de mirare.

El nu se întreabă ci constată. Numai astfel realismul pur atinge esteticul pur. „Complicațiile, frumusețea și cruzimile vieții omenești” au stat la baza procesului de creație a romanțierilor Ana Karenin, Eugenia Grandet, Cramă și pedeapsă, Răsboi și Pace, Ion, etc.

Sentimentul acesta al prozatorului se transmite și cititorului, după ce a sfârșit de urmărit în-treaga panoramă a fragmentului de viață cuprins în carte. E un sentiment de dilatare, de îmbogățire a conștiinței noastre despre viață, un sentiment de înălțare deasupra diversităților, a „complicațiilor” pe care le cuprind viața, un sentiment de satisfacție turburată, prin care te simți înfrățit cu omul universal, înfrățit de felul de a fi — atât de divers și totuși atât de unic — al acestei ciudate ființe care se sbate pe pămînt, se înalță și se prăbușește, urîndu-și și iubindu-și semenii, luptînd cu propriile sale defecte, birindu-le sau lăsîndu-se biruit de ele, creînd civilizații, mituri, complăcîndu-se în iluzii — această ființă stranie, care în duelul ei cu necunoscutul, nu poate decât să-și scrie propria și inutilă sa cronică pe pămînt.

Și prozatorul participă el însuși la această perspectivă a nemiciciei umane, conștient că e cronicarul unui „complicății, frumuseții și cruzimii” teribile, dar fără ecou în neant... DAN PETRAȘINCU

DOSTOIEVSKI

ma carte a lui Louis Bromfield. La Mousson (Vin ploile) cuprinde experiențe variate și variabile, atât de ordin spiritual pur, cât și de ordin realist pur, sub cerul mistie al Indiei. Ne întrebam, la inceputul lecturii, cum va rezolva Louis Bromfield unele dificultăți provenite din lipsa de consonanțe a mediului asiatic la mentalitate europeană; mai simplu: cum va face ca dintr'un material „exotic” să nu dea nastere unui hibrid, trecut prin filtrul realismului său european (așa cum se întâmplă cu majoritatea romanțierilor a căror acțiune se petrece pe tărîmuri exotice).

Bruno Ciocgnani

Dar basmul, irealul, cum ar fi tentat cineva să caute după titlul cărții în povestirile lui Ciocgnani, lipsește; pe el îl preocupă numai aspectul intelectual, și tot ce vâta, fie ea vârsta povestilor, colorează realist.

Depășind caracterul autobiografic, autorul se lasă în voia amintirilor care nu mai au legătură cu el — cartea supără uneori prin abundența amănuntelor, dînd impresia de ceva prea încărcat, trăsătură vizibilă și în unele romane anterioare. Dar nu mai alocuri. Stilul mai temperat, mai calm, păstrează un ton de înregistrare.

O carte în care a făcut elogii omeniei, a dragostei față de semenii. SORACTES

Au ancorat tăcerile

Sbor calm, de pescăruș pe nări de vis, Răsănet melancolic trecând munșii. Asemeni celei din poemul care n'a fost scris, Privirea ta se n'neacă 'n apa frunții.

Intr'o clipire lenesă și sfîntă. Se întrevăd ființe care nu's.

In cameră tăcări de umbră cîntă. Când unduște gîndul spre Isus.

Au ancorat tăcerile în poeme, În ochii trîști ca filme demodate, Tîrziu cînd nu e nimeni să te cheme Se frîng în tine coarde necîntate.

GEORGE PĂUN

Otrava apelor

Apele, Apele, de mult, învechite Aruncă în noi, miresmă otrăvite, Luciu li-e negru și pentru nimenia Limpezi n'ar fi, să le poată bea.

Și Versul, Versul, floare amară Le va sorbi învult, otravă în seară, Iar eu, Ascunsul, răcoare de nea Apele, Apele, o să le pot bea. VASILE NEGREANU

Poșta redacției

Rugăm pe corespondenții noștri, poezii, cari ne scriu și ne trimet poezii, să binevoiască a expedia orice material pe adresa: Ștefan Baciu, Brasov, Str. Dr. Baulescu 9.

Statul. Pentru că dacă dintr'un drob de lut alții au răbdarea de-a modela un cer vîou vi se cere s'o faceți în poezie. Sau cuvîntul nu merită această osteneală?

ȘTEFAN BACIU

TEATRUL CONTEMPORAN

(Urmare și sfârșit)

Imposibil să vorbim de toți autorii cari — în momentul de față — scriu pentru companiile dramatice italiene, piese pentru reprezentațiile de seară. Să ne gândim, că pentru aceste companii trebuie — în timpul unui an teatral — dela 120 la 150 de nouități.

Vom aminti în treacă, numai pe unii autori, oprindu-ne în schimb asupra noilor autori, cari în acești doi ani din urmă au făcut să se reprezinte cu succes diferite piese:

Cesare Giulio Viola: „Vivere insieme”. „La nostra età”, „Re Tabor”; Gherardo Gherardi: „Lettere d'amore”. „Autunno”, „Cappuccetto rosso” și „Oro puro”; Vincenzo Tieni: (în plină activitate și în plin progres artistic) „Chirurgia estetica”, „La parte del marito”, „La bugiarda”; „L'ape regina”; „Figaro II”; Guido Gantini: „Ho sognato il paradiso”; „L'uomo del romanzo”, „Turbamento”. Guglielmo Zorzi: „Mi sono sposato”, „Lancio mio marito”. Carlo Venezia: „Il pescatore di balene”, „Una volta in tutta la

MASSIMO BONTEMPELLI

vita”, „Teorema di Pitagora”. Alessandro De Stefani: „Gran turismo”, „L'unică donna al mondo”. „La scoperta dell'Europa”. Sem Benelli: „La festa”. Guglielmo Giannini: „Eva in vetrina”; „Lo schiavo impazzito”; „Ritratto d'ignoto”; „Il nemico” și multe altele. Giuseppe Adamo: „Paolo Travasa”; „Noi giovani”; „Romeo e Iclodola”. Ugo Betti: „Il cacciatore d'anitre”; „I nostri sogni”; Gino Rocca: dispărut de curând, încă tânăr a lăsat „Gli allegri sposi di Cortina”; „Il Re povero”; „Volo e vela”.

Rocco a mai lăsat vreo 30 de piese în dialect venețian, de plăcută și delicată lectură. Printre piesele sale cele mai semnificative sunt: „Le liame” (1920) și „Il gladiator morento” (1929).

Acești 12 autori au la activul lor, peste 300 de lucrări teatrale, reprezentate aproape întotdeauna cu succes. Să ne amintim de cele mai importante: „Vena d'oro” (1919) de Zorzi; „Giro del mondo” (1932) și „Canada” (1933) de Viola. De Gherardi, în afară de „Ippogrifo” și „Questi ragazzi”, mai există „Truacature” (1934) „I figli del Marchese Lucera” (1935) de Venezia; în afară de „L'antenato” trebuie amintită o distractivă comedie „Serenata al vento” (1926), De Stefani care are vreo șaiszeci de piese reprezentate, din prima sa manieră are „Il calzolaio di Messina” (1925) și „I pazzi sulla montagna” (1927), de un anumit relief artistic, din a doua manieră a sa, care de obicei se chiamă maniera comercială a lui De Stefani, există unele piese, lucrute cu mână de maestru: „Il tuo bacio” (1934) „Gli uomini non sono ingrati” (1936); „Dopo divorzieremo” (1937); „Ecco la fortuna” (1938).

Din Giannini — multe piese conservă interesul momentului în care au fost scrise în special: „Grattaceli” (1930) „Anonima F.lli Roilotte” (1934) și tot astfel se poate spune de două comedii ale sale: „Mani in alto” (1936) și „Tredicesimo furtante” (1937).

Din Betti, care este un adevărat poet și face teatru ca să dea expresie unei lumi artistice proprii, în afară de cele două lucrări citate mai sus, trebuie să cităm „La padrona” (1927) „La casa sull'acqua” (1929) „L'isola meravigliosa” (1930) „Un albergo sul porto” (1933) „Frama allo scalo Nord” (1936).

Sem Benelli, figură de prim plan în literatura dramatică, este unul din pușinii autori dinainte de război, care continuă să scrie pentru teatru în ritm juvenil.

Primele sale lucrări sunt din 1902, dar primele sale adevărate succese le obține cu „Tignola” (1907) și „Maschera di Bruto” (1908) în timp ce în 1909 se afirmă cu „La cena delle beffe” lucrare care urmează să servească de model, altor autori.

După „La cena delle beffe” — între 1910—1915, se reprezintă „L'amore dei tre re”; „Mantellaccio”; „Rosmundă”; „La Gorgona”; „Le nozze dei centauri”; toate tragedii care obținură mare succes și care provocară multe discuții, în special printre studenți, în mijlocul cărora se formase un curent, care încerca să compare personalitatea tânărului Benelli, cu personalitatea afirmată a lui Gabriele D'Annunzio.

Printre lucrările sale, de imediat după război, sunt: „L'arzigogolo” (1922) și „L'amorosa tragedia” (1925). În acești ultimi ani, a lăsat prima sa manieră de a scrie tragedii în versuri și a scris cu îndemănare de mare maestru unele lucrări în proză de atmosferă modernă: „Il ragno” (1935), „L'elefante” (1937), „L'orchidea” (1938).

Teatru mai mult amărât, unde pesimismul și nemulțumirea în unele clipe stăpânesc valorile spirituale.

AUTORI TINERI ȘI AUTORI NOI

În 1935 Guvernul Fascist a creat Direcția Generală a Teatrelor, făcând din aceasta un organ dependent de Ministerul Propagandei, atunci, Ministerul Culturii Populare, acum.

Scopul Direcției Generale a fost acela de a organiza și a disciplina teatru în toate variatele sale ramuri: autori, actori, regișori, scenografi, teatre, etc.

SIRO ANGELI

Nu este aici locul, în care să ilustrăm meritele Direcției Teatralului, dar trebuie să spunem că prin tre diversele măsuri luate în favoarea autorilor, a fost aceea de a ajuta și a încuraja pe tinerii autori, intrată încât în 1936, a fost creată „La compagnia del nuovo teatro” care avea scopul de a face cunoscuți publicului din principalele orașe ale Italiei, pe autori cari aveau ceva nou de spus și care dintr-un motiv sau altul nu puteau să fie reprezentate de obișnuitele formațiuni teatrale.

Astăzi, după pușini ani, tinerii autori, adică cei foarte tineri provenind din micile teatre ale G. U. F.-ului (grupul universitar fascist) și din teatrul experimental dela Florența, creați sau încurajați de Direcția Generală a Teatrelor și noi autori, adică acei mai mult sau mai puțin tineri, cari au simțit nevoia de a scrie pentru teatru, formează un grup care acum cuprinde vreo 20 de autori, reprezentând deosebite concepții de artă și care au la activ vreo sută de lucrări reprezentate aproape întotdeauna cu succes.

Tendențele acestui grup sunt variate: unii dintre aceștia se găsesc în căutarea unui succes imediat, căutând totuși să împace teatralitatea cu o oarecare formă de artă, nelăsând însă la o parte nimic spre a place publicului. Acestei tendințe îi aparțin: Nicola Manzari, scenograf, ușor și grațios, care în pușin timp a dat teatrului trei comedii plăcute: „Tutto per la donna” (1939); „I poeti servono a qualche cosa” (1940) și „Il trionfo del diritto” (1941).

Gaspars Cataldo, care după aplaudata comedie: „Ecco la fortuna” (1938), scrisă în colaborare cu Alessandro De Stefani a făcut să se reprezinte cu succes: „La signora è partita” (1939), „La valigia delle Indie” (1939), „L'casino d'oro” și „Artemiso” (1940).

Fără îndoială, aceasta din urmă este, din punct de vedere artistic, cea mai bună, având ca figură centrală, pe aceea a unui tânăr, care caută să evadeze din viața banală de toate zilele ca să vie în contact cu natura sălbatecă, și să respire din plin pușin aer curat.

Armando Curcio, care în timpul anului teatral 1939—40, a realizat maximum de încasări cu comedia: „A che servono questi quattrini” și în timpul actualei stagiuni teatrale a făcut să se reprezinte cu succes de către trupa Dina Galli piesa „Ci penso io”.

Pe lângă acești foarte tineri autori de piese de teatru trebuie să adăugăm și binomul Bruno Corra și Giuseppe Achille, cari dela 1935 până azi, au reprezentat vreo 15 comedii distractive și de succes: „Il pozzo dei miracoli”; „Inventiamo l'amore” și „Addio a tutto questo”.

Alt binom, care cucerește simpatia și admirația publicului este acela al lui Eugenio Bertuetti — Sergio Pugliese, care a făcut să se reprezinte cu succes remarcabil „Velo bianco” (1939) și „Scritto sull'acqua” (1940), lucrările acestea, în care teatralitatea și dramaticitatea țânesc din contraste pur spirituale. Aceștia sunt doi autori cari vor face să se vorbească mult de ei. Au o concepție foarte nobilă despre teatru și au mai cu seamă posibilități tehnice și respirație artistică pentru a realiza ceace voiesc.

Mai sunt de amintit Ferdinando Guidi di Bagno, Gerardo Jovinelli, Andrea dello Siesto și Renato Lelli, care din 1935 până la actuala stagiune teatrală, au

ată piesă, poezia, imaginația, sărbătoarea de culori și teatralitatea se topecă alcătuint un tot plăcut.

Ultimul succes al lui Bassano este din zilele acestea: „I ragazzi mangiamo i fiori”. Piesa a fost reprezentată de trupa Adamo, cu succes față de public și mai cu seamă față de critici.

Lui Meano, reprezentat în diferite teatre din Germania, îi place să transforme după o capricioasă viziune a sa — mituri și eroi, — plăsmuși într'o anumită frumusețe a lor — de poezie și istorie.

În „La nascita di Salome” Impăratul Nero a aflat de legendara frumusețe a Salomeei, oprită în timp prin voința divină, măritată cu Aristobulo, un mic rege pierdut, în una din multele provincii ale imperiului. Nerone trimite să se trateze cu soțul pentru ca Salomeea să vie al Roma; dar când trimisul ajunge la Aristobulo, se găsește în fața unei Salomee bătrână, urâtă și grasă, care abia își aduce aminte că ar fi dansat cu mulți ani înainte, ca să mulțumească pe mama sa, în fața lui Irod, care-i cere capul Nazzarineanului. Aristobulo, ca să nu piardă patru provincii, pe care Nerone i le-ar da în schimbul soției sale, improvizează o Salomee ideală, căutând-o printre cele mai frumoase tineri din regatul său.

„Melisanda per me” (1939). Este vorba de frumoasa principesa de Tripoli, cântată de trubadurul provincial Jaufre Rudel și — modern — de Carducci și de alți poeți — deși principesa este o fată frumoasă, totuși deziluzia a celora, care alegează la castel ca s'o ceară de soție — este vădită — confruntând imaginea pe care și-o făcuseră prin povestirea poezilor. Lucrarea este destul de teatrală, dar mai cu seamă interesantă prin adâncă umanitate transferată în protagonistă.

„Aventure con Don Chisciotte”, care a fost reprezentată în actuala stagiune teatrală în Italia și în Germania, este fără îndoială piesa cea mai frumoasă și mai complexă a lui Meano. Comedia e plăcută teatrală și conservă în tot timpul acțiunii o anumită spiritualitate și o latentă poezie.

Un alt tânăr poet, care scrie pentru teatru este Siro Angeli; a și fost notat de critică pentru că a dat viață unui teatru delicat și poetic.

Angeli, pentru mâna ușoară cu care și tratează acțiunile scenice și mai cu seamă pentru acele opriri asupra unor stări sufleteste — în care se complacere relevând încet-încet cele mai secrete vibrații — se apropie de arta delicată și profundă a lui Cesare Vico Lodovici.

Angeli este de acum un autor format și dacă urmează să iubească teatrul, așa cum îl iubeste astăzi, va face să se vorbească mult despre el. Tripticul său „Gente din Carnia”, prin care se înțelege „La casa”, „Mio fratello Ciliegio” și „Dentro di noi”, sunt trei lucrări pătrunse de autentică poezie și destinate să rămână în istoria teatrului.

Alți autori, care încearcă să fugă de obișnuitele formule teatrale și de aceleași subiecte atragătoare sunt: Mario Federici, cu „Lunga marcia di ritorno” (1936) și „Chilometri bianchi” (1939). Două lucrări, cari înfruntă cu o rară înțelegere artistică, frământarea morală și spirituală a celora întorși din marele război. Ne întrebăm de ce acest autor, încă tânăr, nu se dedică cu mai multă pasiune și mai multă dragoste teatrului.

Valentino Bompiani, în „Delirio del personaggio” (1937), preamărește spiritul care se ridică deasupra tuturor mizeriilor omenești ca să plutească într'o lume ideală unde numai sufletele pure pot să se întâlnească și să se pătrundă unele de altele. „Conchiglie all'orecchio” este o altă lucrare a lui Bompiani, care se reprezintă acum și care ridică multe discuții.

Lui Tullio Pinelli, i s'a reprezentat de către compania Tofano, un încăntător act „Lo stilta” (1935) și alte lucrări în trei acte, la Teatrul Experimental din Florența, printre care „La pulce” (1936) și „Grotta Lupo” (1938). E neplăcut că acest tânăr nu face eforturi să iasă din acel pușin scolastic în care este încă încurcat.

Pinelli este autor dramatic și ar ajunge „Lo stilta” și „La pulce”, pentru a justifica încrederea ce unii și-au pus-o în el.

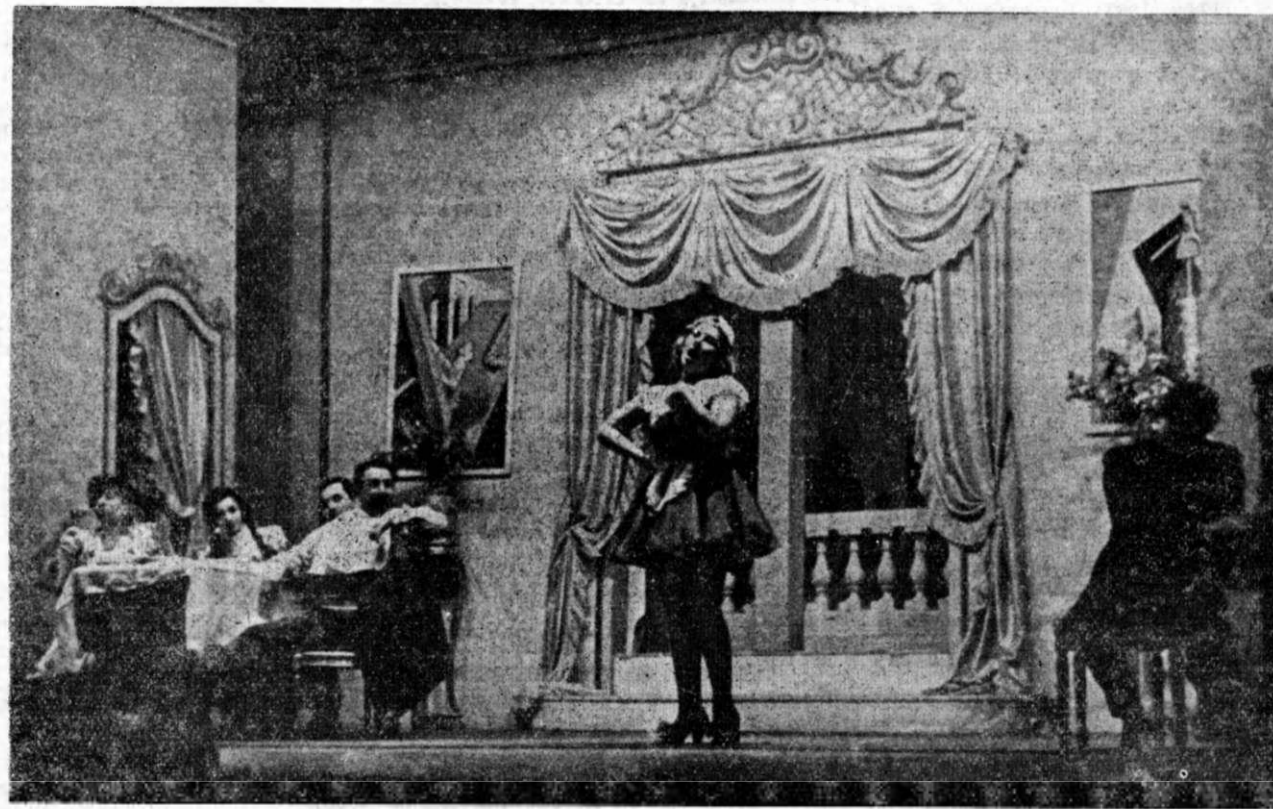
O stranie și simpatică lucrare este „Il marinaio Fitt” de Mario Luciani, și aceasta s'a reprezentat la Experimental și apoi la „Teatro delle Arti” anul trecut.

Rămâne să amintim pe unii literați cari de curând au scris pentru teatru: Corrado Alvaro, „Il caffè dei naviganti”, Mario Massa „Questo danaro” și Corrado Govoni „Piovuta dal cielo”, reprezentată zilele acestea la Eliseo la Roma.

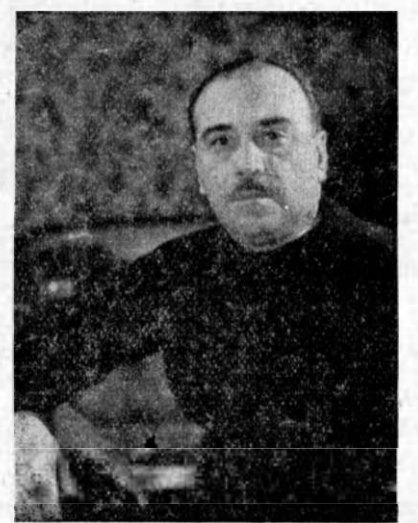
Din nenorocire, cel puțin pentru moment, acești autori sunt considerați ca ocazionali și e un adevărat păcat, deoarece după cum se știe, Alvaro și Massa au calități foarte bune de comediografi.

FERNANDO DE CRUCCIATI

Traducere în românește de Didona Dinescu-Loret

„AL PATRULEA PERETE” de LUIGI BONELLI. Reprzentată la Teatrul „Studio”, în regia d-lui FERNANDO DE CRUCCIATI

CESARE GIULIO VIOLA

CRONICA LITERARA

Ion Frunzetti: Risipă avară, poeme, Colecția „Universul literar“

Titlul ales de d. Ion Frunzetti pentru volumul său de poeme, se cere lămurit de la început spre a înălțura eventuala nedumerire a lectorului.

Ceace cucerește prin necurmata pătimire a spiritului, poetul voeste în schimb să dăruiască lumii, cu un gest de risipitor, de o natură contrară procedurii avar în care tainele i s'au descoperit.

Lacrimile voastre frățești să ne'nmoaie pâinea urgiilor. Sub metaforele: „Iesle... ocolite“, „stele“ după care nu mai apucă „magii“, „suntem noi, nomazi ai durerii“, se ascunde refuzul ofrandei.

Paradoxul logic este de altminteri singurul indicat să descrie situația poeziei și a celor ce-o reprezintă, în ambianța contemporană.

Paradoxul logic este de altminteri singurul indicat să descrie situația poeziei și a celor ce-o reprezintă, în ambianța contemporană.

Confracți să fie recunoscută autorului pentru versuri ca acestea care denunță o mentalitate cu atât mai stranie, repetăm, cu cât se vorbește insistențios despre salvarea noastră prin cultură:

Aladin,—risipa darului vieții. Aladin,—dărnicia avari risipe

Numai că ironia destinului prometheic se manifestă din nou. Publicul nu se vedește prea dornic să primească darurile. Aceeași mână avară se ivește acum, făcând semnul tulburător al refuzului. Iată-l pe poet între doi adversari, unul fără dispoziția normală de a dărui, celălalt de a primi. Ceace, pare, fără îndoială, straniu, într'o lume care, cum am spus, nu cunoaște altă soluție de mântuire, decât creația. Ce rămâne de făcut? Destinul s'a complicat, firește, dar credința în finalitatea unică a vieții îndărjește voința de rezistență.

Interesul obștesc pentru producțiile literare îl preocupă îndeaproape pe scriitor, deoarece el trebuie să-și asigure un echilibru între viața singularică, consacrată efortului și supusă la privațiuni, și persoana sa socială, cu obligații față de familie, cunoscuți, etc...

Poezia constituie darul vieții, gândește d. Frunzetti. Considerăm acest dar, într'un înțeles special, și ne referim anume la destinul demiurgic al omului propus de filosofia culturii. În creație, viața își găsește un rost pe un plan superior. Și astfel neajunsurile ei de tot felul ajung suportabile, deoarece sunt depășite de un scop cunoscut. Ce se întâmplă însă? Dacă scopul vieții pare a fi creația, omul isbuteste cu greu să-și realizeze destinul său creator. Este destul de curios să constatăm că pătrundem anevoie până la isoarele creației mari. Avem născută ideea artei mănuitoare, totuși întâmpinăm dificultăți dure, când încercăm s'o exprimăm. Ca și când geniul s'ar acorda de puteri avar, care distribuie câte puțin și fără eforturi nu dăruiesc nimănui, nimic.

Descompunerea ivită prin renașterea la avantagiile conformității, trebuie corectată cu bucuria de a vedea prețuită munca intelectuală. Prin acceptarea și aprecierea produsului spiritului său poetul socotește că i se restituie farmecul tinereții sacrificiate:

Și iată, ne'ntâmpin lăcății, La câte suferite batem. Ne dați ori nu ne dați înapoi viețile noastre Viețile celor gonțiți de la orice ospăț?

Poetul smulge încetul cu încetul secretele frumuseții păstrate sub val de o mână avară; niciodată nu este mulțumit, ci suferă de puținătatea cunoașterii.

Desumpanirea ivită prin renașterea la avantagiile conformității, trebuie corectată cu bucuria de a vedea prețuită munca intelectuală.

Nu ni se va lua în nume de rău, faptul că ne-am permis dezvoltarea semnificațiilor din formula „risipă avară“, în dauna unei analize a volumului în ansamblu.

Sub acest prim unghiu, el ne apare cu chipul eroului prometheic, chinuit de rana sacră.

Suntem noi, degerații, înșii, iobagii, Nomazi ai durerii.—Iesle nevrednice de niciun Iisus, Și de orice răsuflăt blajin, de bou, ocolite. Suntem noi, Stele pornite să-și caute magii. Cântecul ne sângeră ngehețul gingiilor, Rănite de pesmetii visului, tari. Sculași, sculași, boeri mari!

CONSTANTIN FANTANERU

Dealtminteri nu ne îndeamnă să stăruim însuși accentul patetic al d-lui Frunzetti, în colindul său atât de caracteristic pentru scriitorii „gonțiți dela orice ospăț?“. În ce privește „ansamblul“ volumului, ținem să spunem că autorul marchează, prin talentul său evident, o notă limpede în lirismul actual. Sensibilitatea acută, se aliază la d. Frunzetti cu gustul inteligent al exprimării pure, al coordonării evocărilor din diferite planuri de experiență. Exclamația suferinței ca un eco din abis: Cuminecă-se robul Adâncului Ion Cu arșița și rodul sfânt-blestematelor vieți,

„Foarte bună! — „Bună, dom'le!“ Numai amicul nostru gazetar șomeur tăcea, sumbru. Ceace l-a făcut pe unul din conmeseni să-l întrebe: — „Dar ce-i cu tine de ești atât de amărit? — Ce să fie? Nimic! — „De ce taci mereu? Nu știi și tu o glumă?“ — „Ba știu una!“ — „Atunci, spune-o!“ Și, în toiu! șgomotul de la masă, gazetarul șomeur a spus un singur cuvânt: — „Leafă!“ Au urmat câteva clipe de tăcere penibilă. Până la urmă, un gazetar mai tânăr a îndrăznit: — „Bine, dar asta nu e glumă!“ — „No fi glumă“ a răspuns, calm, amicul nostru „dar e bună... e foarte bună“.

Cândva au să se cheme Duminițe, „ieri“, Și-au să ne fie dragi, sărmanele, Sfintele.

Te simt uneori chihlimbarul străvechiu Ce mă cuprinde lin, ca pe-o insectă.

Vibrează în volum și glasul discret al elegiei:

Cândva au să se cheme Duminițe, „ieri“, Și-au să ne fie dragi, sărmanele, Sfintele.

Din poemul închinat morții „poetilor prieteni“, desprimem, pentru efectul totului sincer: Nu le mai scipește glasul cald, Decât în irizarea festoaselor în soare

Și doar în ciocării le mai arădă Cântările pupilei, amare, amare

D. Ion Frunzetti stăpânește și ceace se cheamă „o viziune mitică“, transmițându-ne în ritmul cuvintelor un fior, pe care în alte împrejurări l-am numit „metafizic“:

Undeva, în adânc de păduri, Caută cerbiu lăptele lunii, Se deschid luminisuri minunii Acestei cuminecături.

Tânărul poet debutează, fără îndoială, cu recolta unei inspirații lirice de resur-se adânci. Capacitatea de a gândi limpede și curagios, în lirism, o semnalăm ca un merit exclusiv al d-lui Frunzetti, printre confrăți de generație.

Sensibilitatea care oscilează dela simpla induoie are melancolică, până la orizontul larg al lirismului magic, mărturisește diversitatea temperamentală.

Poetul Ion Frunzetti, interesant, viu și caracteristic, cere să-l urmărim atent în tot ce va produce și să nu îngăduim să se nască un mit al „risipei avară“.

CONSTANTIN FANTANERU

ETCETERA...

ADEVĂRATA POINTĂ

Cu toate că spectacolele teatrale sunt vremelnice suspendate, repetițiile tuturor trupelor de vară continuă cu febrilitate. Astfel, la tânărul teatru „Alb și negru“ se muncește în fiecare după amiază cu toată seriozitatea. Dela repetiții nu lipsesc, bine înțeles nici tradiționalele șuețe. Zilele trecute, de-o pildă, după două ore obositoare de repetiții, mai mulți actori se adunaseră în jurul ineputzabilului H. Nicolaiide. Subiectul de discuție era numărul recent al revistei „Corintina“, număr în care cunoscutul revuist N. Vlădoianu iscălise o schiță umoristică. Tragedia era însă că nici unul din cei prezenți nu isbutea, ori câtă simțită și-ar fi dat, să rădă. Singurul care părea foarte bine dispus era H. Nicolaiide. Ceace l-a făcut pe unul din actorii mai tineri să-l întrebe: — „Ce, naiba, gâsești atât de amuzant în schița asta?“ — „Păi nu vezi ce pointă bună e la urmă?“ a răspuns comicul. — „Ce-i aia, o pointă?“ — „Cum? nu știi? O pointă e ceava ce se pune la sfârșitul unei bucăți umoristice, pentru ca cetitorii să rădă.“ — „Ei, și unde vezi tu pointa din bucată asta?“

Doar un om de rezistența cunoscutului boem bucureștean, Stan Palanca, se putea aventura în local. Intr'o zi, Stan Palanca a chemat la masa lui un chelner și i-a ținut următorul logos: — „Mă, copii tăi au să joace arșice sub statuia mea. Și tu-și, astăzi, nimeni nu mă cunoaște.“

— „Vai de mine! cum puteși spune așa ceva domnule Palanca?“ a încercat să-l consoleze chelnerul. „Bucureștii e, doar, plin cu numele dumneavoastră!“ Stan Palanca a privit amărit în jurul lui, a zâmbit sceptic. Și a răspuns, în cuvinte pompoase, așa cum îi place lui: — „Nu, mă băiatule! Am, momentan, certitudinea aparentă că Bucureștii e plin cu altceva: E plin cu jidan!“

Din fericire, această poveste e foarte veche.

PUNCT ȘI VIRGULA

O precizare

Din partea colaboratorului nostru, d. Dan Petrașincu, primim următoarele:

„Un tânăr gazetar dela „Evenimentul“, supărat din pricina cronicilor binevoitoare pe cari d. Perpsciciccu le-a publicat despre recenta mea carte Omul și fiara, a pornit o polemică acerbă cu d-sa, voind să-l convingă că a greșit. Cerem scuze d-lui Perpsciciccu de a fi nevoții să-l numim într'o astfel de notă îngrată. Noi nu ne putem amesteca în părerile care se pronunță asupra operei ce ne aparține. Dar, depășind limitele subiectului pe care și l-a propus, tânărul gazetar insinuiază ceva cu „origina neclară“ a subsemnatului. Cititorii își amintesc, desigur, de desmințirea noastră încă nu prea îndepărtată, desmințirea asupra căreia nu mai avem dece reveni. Cât despre articolul incriminat dintr'un vechi număr al Vieții literare, prin care domnul dela Evenimentul caută să se facă apărătorul unei cauze la care nu ne-am referit, trebuie să precizăm următoarele: 1) în articol se desbătea o chestiune absolut generală, nefiind menționate nici nume de oameni, nici nume de gazete; 2) problema

puținului concurs care i se dă cărții literare a fost desbătută și de alții înaintea noastră, de ex., de d. Mircea Eliade; 3) interpretarea pe care o dă d-sa articolului este absolut arbitrară, deoarece nu ne puteam referi la o gazetă unde am colaborat și care, personal, ne-a dat tot concursul; 4) tânărul gazetar face anumite afirmații inexacte, confundând o chestiune personală cu una de ordin general: nimeni nu ne-a publicat nicio desmințire „pe cuvânt“ și în orice caz alții au fost oamenii care s'au purtat camaradereste cu noi. Că s'a simțit vizat d-sa personal, asta îl privește; 5) Avem toată stima pentru colegii noștri gazetari, a căror muncă zilnică și anonimă o efectuăm și noi — și face rău tânărul în chestiune că apelează la unele susceptibilități intime pentru a-și câștiga noi suporturi într'o luptă inițial pierdută... Aceste lămuriri fiind adresate numai oamenilor de bună credință, anunțăm că nu vom răspunde în viitor la nici o insinuaere piezișă și la nici o insultă directă, oricât s'ar sbate în propriile sale dește domnul răuvoitor care deține rubrica literară a „Evenimentului“.

DAN PETRAȘINCU

David „marele fachir“

(Urmare din pag. 6-a)

Intro' dimineață, domnul Ionescu a fost chemat în cabinetul Directorului. Societatea își relua activitatea, tot în vechiul sediu din craș. Domnul Ionescu se aștepta, după atâta muncă și mai ales după predarea gestiunii, care a eștat lungă, la o surpriză: O avansare, ceva ori o gratificație... După ce a intrat a închis ușa după el și cu respectul cuvenit docului unde se găsea, rămase drept în fața directorului. Bătea înima. Presimțea ceva și mulțumea în gând lui Dumnezeu pentru bună-tatea lui. Cum se vor bucura cei de-acasă, când vor afla... Domnul Director i-a ținut un discurs întreg. A luat-o pe departe. Intâi i-a mulțumit din partea Societății pentru toată râvna și zelul de le-a depus cu prilejul Expoziției. I-a amintit că e de atâția ani în serviciul societății și că nu le-a dat niciodată prilejul să regrete că l'au angajat și fără recomandății speciale. Că, într'un cuvânt, este un funcționar excepțional. Dar, și de aci în colc directorul o aduse din condei, nu totdeauna un element capabil trebuie să-și lege viitorul de câte-o slujbă oarecare. Omul sfințește locul. Un om capabil ori unde va fi, oriunde va fi, tot o scoate la capăt... Apoi îl prezentă domnului Ionescu bilanțul Expoziției dezastros! Pierduseră fantastice! A fost o afacere aspectuoasă pe dinafară, dar găuncoasă pe dinauntru, cum e schweitzer-ul... Societatea trebuie, să se strângă. Așa a hotărât domnișorul... Prea mulți funcționari, prea multe cheltuieli... Sunt necesare măsuri urgente. Așa că, imbărbătându-l, directorul i-a spus verde că pentru economii bugetare fusese sacrificat și el ca și alții... I-a mulțumit încăodată, i-a scuturat mâna și l'a condus împingându-l amical către ușă. Pe domnul Ionescu l'au podidit lacrimile. Și-a luat din birou singura avere: un toc, câteva creioane și penițe și le dea la copii și a plecat acasă. Intre-ai lui domnul Ionescu se simțea ca un crucificat. Nu știa cum să înceapă și să le spue adevărul. Pleca de-acasă ca și cum s'ar fi dus la serviciu, la același ore și se întorcea seara trudit de umbilat pe la diferite autorități și întreprinderi cu memorii și petiții. Bătea din ușă'n ușă desnădăduiut, respins ori amănat. Se lăsa cântărit din ochi, surădea în silă, făcea pe desghetațul și volosul doar, doar o convinge pe cineva să-l angajeze. Hotărâse să nu le spună nimic celor de acasă în speranța că avea să obțină o numire nouă și atunci s'ar fi putut despovăra de minciună... Altfel ar fi ascultat al lui povestită o furtună prin care au trecut fără să fi știut, decât dacă le-ar fi împuiat capul cu nenorocirile lui. Copii ce-ar fi putut să înțelegă? Nevastă-sa, poate ar fi exagerat situația, ca orice femeie și i-ar fi tăiat și lui din curaj. La prânz ori seara, când se așeza la masă îl învăluia pe toți într'o privire plină de iubire cum nu se poate înțelege vre-odată... Privindu-l astfel le cerea tuturor iertare ca se asunde de ei, că nu le spune adevărul. În primele săptămâni nu s'a simțit nimic din noua-i situație... Mai avea puțin economii într'un fund de buzunar, pentru zile negre care veniseră mai de vreme de cât se așteptase. Cu banii puțini ce-i mai avea făcuse să nu se simtă în casă. Copiii se ridicau ca firele de trestie bătute de soare și îngăunate de vânt. În fiecare seară adormea istovit tu speranța că mâine va isbuti să fie primit. N'avea pe nimeni care să-l sprijine. Orbăcia în lume singur. Încerca atâta scârba și desgust că s'ar fi lăsat păgubaș dacă nu erau ce deacasă. Pentru ei nu vrea să se dea bătut. Banii se sfârșiseră. Pentruca să mai peacă trăi, trebuia să înceapă să vândă din casă și într'o bună zi madam Ionescu se pomeni cu bărbatu-său păturind o scoarăță oltească. El lăsa până ce o înveli în zăre și o legă cu sfori. — Dar ce

faci, cu scoara? — Am vorbit cu unul să mi-o curețe... Un prieten de la o fabrică... I-a mai spus nevesta că nu era prea murdară, că putea s'o curețe și dumneaei cu benzină, domnul Ionescu însă nu se dădu bătut și murește eși cu scoara la subsuoară. A'nopoiț ceva bani pe ea. Pora puțin din câși îi trebuiau lui... Așa azi, așa mâine, domnul Ionescu începuse să care din casă, ba una, ba alta, sub diferite motive. Șifonierul trebuia reparat, un costum vechi îl dădea la întors, pendula trebuia curățată și verificată... Tot ce-l pica în mână pieca din casă cu gând de întoarcere măturat și nu mai revenea. Era o situație care totuși nu putea să mai meargă la infinit. Madam Ionescu începu să se împotrivescă: — Mi-ai golit casa! Lasă-le draoului, așa cum le-am apucat. Dar, scoara nu s'î mai curățat până acum? Să faci bine s'o aduci acasă. O aveam dela matusă-mea, stăteva dela Dragoslaveți și vream să i-o dau Lucei-chii, când s'o mărita! La ce fabrică ai dat-o? Cine e prietenul ăla? Tu știi cât face o scoarăță ca aia? La toate domnul Ionescu trebuia să răspundă și încă arătându-se optimist, aruncând glume, cari-l săngerau totuși buzele ori decât ori le spunea. Șia vândut într'o zi și ceasul dela brâu. — L'am pierdut, ori mi l'a tras vreun păcătos! a îngăimat el față de nevestă. Altă minciună. De aci încolo domnul Ionescu nu mai putea face nimic. Ajunsesse la o limită peste care nu mai putea trece. Nu mai avea ce vinde. Nu mai avea nici ce împrumuta și de la cine. Prietenii nu mai avea. Cât ești în treabă, toți te'ntreabă... Bătuse străzile orașului în lung și'n lat căutând să găsească o cale. Se oprise la vitrinele întărcate cu trifandale și învidiate pe băiețandri de prăvălii dinauntru, îmbrăcați în halate albe și scrobite, cari se folau nepăsătorii printre bună-tăți și beșug... Ce n'ar fi dat să fie în locul lor! Dar, să nu se fi știut nic: când domnul Ionescu, din viața aceasta, cel de acum... Să se fi pomenit așa, dimtr'odată, la teighe. Altfel, mândria lui nu putea să-l accepte! Mai bine să moară de foame! E și el cineva! Taică-său a fost copite de clasă'tnți la Primărie. Un bunuc după mamă a fost și el ceva mare prin percepție. Va să zică toți funcționari, lefeșii! Și el, Ionescu, să se apuce așa într'o bună zi, să dea stambă cu totul ori să cântărească brânză pe terezie? Era indulgent cu sine însuși domnul Ionescu în sensul că — în situația disperată în care se găsea — încerca să se gândească la o altă îndeletnicire de cât aceia de până acum. Dar nici imposibilul nu putea să admită. Din tată în fiu toți ai lui fusese seră slujbă. Așa trebuia să fie și el. Și apoi chiar dacă asemenea ogarul țutcului domnul Ionescu, de voie de nevoie ar fi găsit și ar fi luat o meserie nouă în brațe, trebie să recunoaștem împreună cu el și cu tristețe că era la o vârstă nu tooamă potrivită... Nori tot mai apăsători se apropiau peste domnul Ionescu. Îndoiț din toate părțile, fără nici un sprijin și mai ales fără nici o nădejde într'un moment de rătașie nu mai vedea atâta posibilitate în lume decât să-și facă seama. S'o termine cu viața, așa cum o'ncepuse fără voia lui. Dar cum s'o facă? unde? Să fugă de-ai lui, de copiii lui, ca un laș? Ce vor zice ei? Ce vor gândi atunci? Vor mai putea gândi ceva despre el? Vor găsi ei suficiente argumente să-l apercă și să-l înțeleagă cum într'un moment de netrecut n'a mai văzut în lume altă cărare decât a Morții? A Morții care te des'eagă din lupta isto-witoare cu viața: un monstru dela care nu poți obține câteva clipe de puțin răgaz? Dar dacă îl vor învinui că n'a'ercat în destul? Dacă pentru alții chiar — strălni de el — moartea lui apare și mai ridicolă... Iși dă

MATEI ALEXANDRESCU

MARELE FACIERA

de MATEI ALEXANDRESCU

II

S-au aprins luminile. Din portaul de la intrare, din ghirlandele care legau acele...

ziceau Maier, alții David. Mai pe scurt jidanul. Multă vreme n'a mai știut de el...

de tifon, lung până la genunchi. Se deslușea totuși prin țesătura rară a vălului...

A patruză, ca un duh necurat, apăru în pragul barăcii administrăției...

A doua zi Maier a revenit la Expoziție, cu o țidă la mână, mai fericit decât oricând în viața lui...

rector ca pe un om rău? Dimpotrivă, acum nu știe ce-l face să creadă...

(Sfârșitul în pag. 5-a)